

exercises among vocalists of higher educational institutions of the People's Republic of China: the author's abstract. Dis. For the academic degree of Cand. Ped. Of sciences]. Moscow: MGUKI.

2. Li, Zhen. (2008). *Vokalnaya metodika na osnove muzyki*. [Vocal technique based on music]. Moscow: «Pedagogy».

3. Li, Shen. (2008). *Problemy vokalnoy metodiki v sovremennom Kitaye*. [Problems of vocal technique in modern China]. Moscow.

4. *Metodika*. [Methodology]. [Electronic resource]. Access mode: http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_philosophy/8661/

5. Morozov, V. P. (2002). *Iskusstvo rezonansnogo peniya. Osnovy rezonansnoy teorii i tekhniki*. [The art of resonant singing. Fundamentals of resonant theory and technology]. Moscow: IP RAS.

6. Padalka, G. N. (2008). *Pedahohika mystetstva (Teoriya i metodyka vykladannya mystetskykh dystsyplin)*. [Art Pedagogy (Theory and methods of teaching artistic disciplines)]. Kyiv: Education of Ukraine.

7. Salimova, K. (2001). *Salimova K. Pedagogika narodov mira: Istoriya i sovremennost*. [Pedagogy of the peoples of the world: History and

modernity]. Moscow: The Pedagogical Society of Russia.

8. Sukhomlinsky, V. A. (1974). *Serditse otdayu detyam*. [I give my heart to children]. Kyiv: «Radyanska shkola».

9. Shen Xiang, Jiao Benchu. (1996). *Metodicheskiye printsipy raboty na urokakh s pevtsami*. [Methodical principles of work in lessons with singers]. Shanghai.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

СЯ ЦЗІН – аспірант Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, народна артистка Китаю.

Наукові інтереси: методика вокального навчання студентів педагогічних університетів України та Китаю, методи візуального моделювання.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

XIA JING – PhD student, Dragomanov National pedagogical university, People's Artist of China. Supervisor: PhD, professor Totska Liudmyla.

Circle of scientific interests: students of pedagogical universities in Ukraine and China method of vocal training, visual modeling methods.

Дата надходження рукопису 13. 04. 2017 р.

УДК 371.13:[78.07+792.8]

ХЕ СЮЕФЕЙ –

аспірант

Національного педагогічного університету

імені М. П. Драгоманова

e-mail: sofia-sofiika@ukr.net

ЗАСОБИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МУЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХОРЕОГРАФІЇ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі освіта сьогодні розглядається як найважливіший фактор стійкого розвитку країни, її технологічної, економічної, інформаційної і моральної безпеки. Враховуючи сучасні виклики ринку праці, а також необхідність підвищення якості освіти, яка постійно перебуває у полі зору як педагогічної теорії, так і практики освіти, докорінної перебудови вимагає структура навчально-виховного процесу. Так, з метою реалізації визначених потреб особливої актуальності набуває організація навчально-виховного процесу музичної підготовки, яка б акцентувала увагу на якості хореографічної освіти і підвищувала рівень музичної культури у майбутніх учителів хореографії. Необхідність розробки та організації такої підготовки студентів визначає актуальність дослідження у

цьому напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Професійну підготовку вчителів хореографів досліджували такі вчені: Г. Березова, Т. Благова, А. Ваганова, Є. Валукіна, К. Василенко, Ф. Лопухова, О. Мартиненко, О. Ситова, А. Шевчук та ін. Аналіз сучасних наукових публікацій свідчить про наявність теоретико-практичних досліджень щодо проблеми формування професійної компетентності майбутнього вчителя хореографії (Л. Андрощук, С. Забрєдовський, О. Таранцева, Т. Тарасенко, Т. Сердюк, М. Рожко, Ю. Ростовська, Л. Цвєткова, Ю. Шмакова та ін.). У роботах Ю. Алієва, А. Болгарського, Л. Коваль, Д. Леонтьєва, О. Мелик-Пашиєва, А. Сохора та ін. знайшли відображення питання пов'язані з формуванням та розвитком музичної культури. Однак, недостатньо повно в сучасних дослідженнях

висвітлено проблему побудови педагогічної методики вдосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії у процесі фахової підготовки.

Метою статті є розробка та аналіз компонентів методики формування музичної культури майбутніх учителів хореографії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Результати аналізу теоретичних і практичних напрацювань вчених з проблеми професійної підготовки майбутніх учителів хореографії дали підстави для розроблення науково обґрунтованої методики удосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії.

Перед тим як представити методику удосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії визначимося щодо сутності поняття «методика». Так, згідно до довідкових джерел, модель (від грец. *μεθοδος* – «шлях через») навчання окремої навчальної дисципліни (предмета) —галузь педагогічної науки, що являє собою окрему теорію навчання (приватну дидактику). Методику навчання окремого предмета слід розглядати як спосіб організації практичної та теоретичної діяльності учасників навчання, зумовлений закономірностями та особливостями змісту навчального предмета [3].

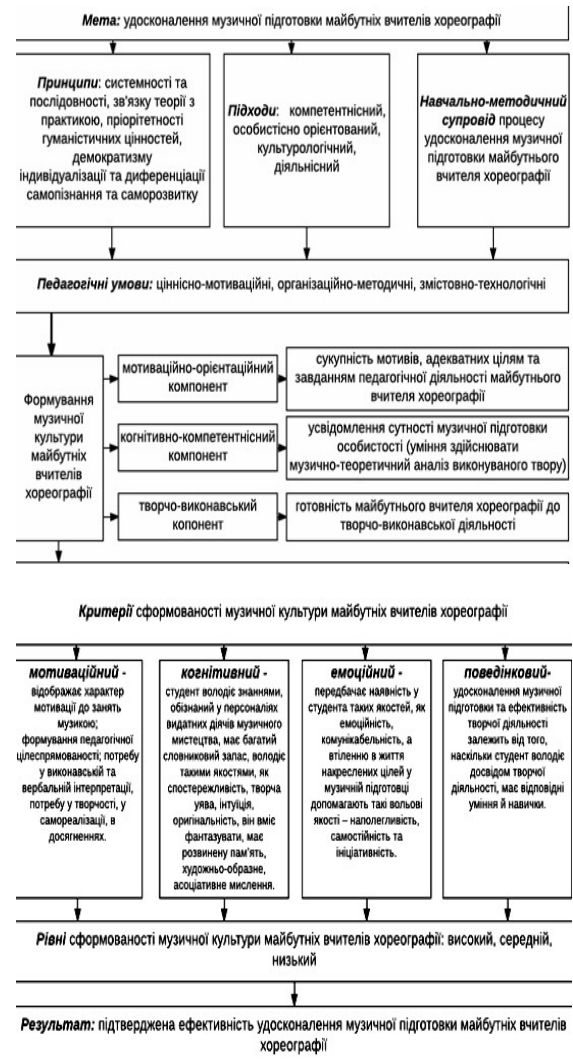
Слід наголосити на тому, що методика дозволяє глибше проникнути в суть об'єкту дослідження. Під методикою науковці розуміють аналітичний чи графічний опис того, що розглядається в дослідженні, в даному випадку –процес музичної підготовки. Склад методики залежить від дослідження і повинен дати можливість прослідкувати характеристики об'єкту дослідження [4]. Отже, за допомогою методики ми визначимося з алгоритмом удосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії.

У методиці (мал. 1) процес удосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії представлено у вигляді цілісної системи взаємопов'язаних елементів і побудовано на засадах системного підходу, який розпочинається з визначення параметрів «входу» і «виходу». Так, параметрами «входу» методики є визначена мета, сформульовані принципи, окреслені наукові підходи та навчально-методичний супровід процесу удосконалення музичної підготовки майбутнього вчителя хореографії. На «виході» – результат освітнього процесу – підтверджена ефективність удосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії. Представлена методика повною мірою відповідає ідеям компетентнісного підходу, який визначається «результатом».

Метою реалізації всіх компонентів

методики вдосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії є формування їхньої музичної культури. У методиці представлено компоненти, які розкривають методи досягнення мети і визначають педагогічні умови, структуру музичної культури, рівні сформованості музичної культури майбутніх учителів хореографії за допомогою обґрунтованих критеріїв, а зрештою – і результат.

Враховуючи, що музична підготовка майбутнього вчителя хореографії проектується і організовується викладачем, а здійснюється студентом, звернемо увагу на такі її основні етапи: визначення мети і планування музичної підготовки; організація музичної підготовки майбутніх учителів хореографії; здійснення музичної підготовки; оцінювання і корекція результатів музичної підготовки, тобто визначення рівнів сформованості музичної культури.

Мал. 1. Методика удосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії

Під час визначення мети і планування музичної підготовки проектується цілі; розробляється відповідна робоча програма навчальної дисципліни, її загальна структура (визначається перелік тем та кількість годин за формами роботи, формулюється завдання для самостійної роботи, індивідуальних навчально-дослідних завдань тощо); конкретизується зміст та обираються методи навчання; продумується система контролю, яка дає змогу визначати рівні сформованості музичної культури.

Важливим для організації музичної підготовки є передусім визначення цілей і змісту навчального курсу, обсягу часу й навчального матеріалу. Зауважимо, що цілі дисциплін музичної підготовки задаються характером майбутньої професійної діяльності вчителя хореографії, тобто цілями більш високого порядку, які впливають на зміст навчання. Тобто, у ході планування музичної підготовки реалізується її змістовий компонент.

Планування музичної підготовки здійснюється викладачем і корегується залежно від пізнавальних запитів студентів різних академічних груп, оскільки в різних академічних групах сприйняття навчального матеріалу студентами може бути різним. Це обґрунтовує особистісно-орієнтований підхід навчання. Отже, в освітньому процесі зміст музичної підготовки є предметом діяльності викладача, який його планує, і водночас, має враховувати особливості навчально-пізнавальної діяльності студентів, які його опановують.

Організація та здійснення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії передбачає визначення алгоритму формування музичної культури. В першу чергу необхідно створити у студентів позитивну мотивацію до музичної підготовки. Тому всі дії викладача націлені на формування у студентів сукупності мотивів, адекватних цілям та завданням музичної підготовки. В разі неправильної організації дій з формування мотиваційно-орієнтаційного компонента музичної культури сприйняття студентами навчальної інформації буде визначатися переважно мотивами, які мають формальний характер, такі як: позитивні оцінки, успішний результат за іспит або залік.

На етапі організації і здійснення музичної підготовки важливим, на нашу думку, є реалізація педагогічних умов, які об'єднано у три взаємопов'язані блоки: ціннісно-мотиваційні, організаційно-методичні, змістовно-технологічні.

Ціннісно-мотиваційні умови передбачають формування потреби тонко сприймати і передавати манеру, стиль і характер кожного танцю у майбутніх учителів хореографії, забезпечення мотивації до формування

високого рівня танцювальності, реалізація принципів системності та послідовності, зв'язку теорії з практикою, пріоритетності гуманістичних цінностей, демократизму, індивідуалізації та диференціації, самопізнання та саморозвитку.

Ціннісно-мотиваційні умови спрямовані на розвиток мотивації до здобуття музичних знань, творчої спрямованості та розвитку танцювальності вчителя хореографії у майбутній професійній діяльності. Зазначені умови сприяють тому, що майбутні хореографи стають інноваційно обізнаними у музиці та мають стійке прагнення до досягнення успіху у музичній підготовці.

До організаційно-методичних умов відносимо: комплексне застосування і чітке дотримання методологічних основ підготовки, тобто поєднання компетентнісного, особистісно орієнтованого, культурологічного і діяльнісного підходів до організації навчально-виховного процесу музичної підготовки; використання методів активного навчання у процесі музичної підготовки майбутніх учителів хореографії; розроблення та впровадження навчально-методичного комплексу, який відповідає завданням музичної підготовки майбутніх учителів хореографії.

Змістовно-технологічні умови включають: оновлення змісту навчальних програм з дисциплін циклу фундаментальної та науково-предметної підготовки, які базуються на міждисциплінарному характері навчання; здійснення контролю за перебігом музичної підготовки майбутніх учителів хореографії, оцінка результатів їхньої діяльності.

Організаційно-методичні та змістовно-технологічні умови сприяють майбутнім учителям хореографії отримувати та засвоювати знання з предметів циклу фундаментальної та науково-предметної підготовки, формувати вміння здійснювати музично-теоретичний аналіз виконуваного твору, розвитку творчих здібностей, музично-виконавських умінь тощо.

Ефективність удосконалення основ музичної підготовки майбутнього вчителя хореографії у процесі навчання у вищому навчальному закладі значною мірою залежить від визначення їхньої рівневої характеристики, тобто від етапу оцінювання і корекції результатів музичної підготовки майбутніх хореографів.

Як зазначає О. Рудницька, на основі науково обґрунтованих критеріїв можна не лише визначити рівень сформованості певного явища, а й прослідкувати динаміку процесу, що вивчається, зосередити увагу на окремих недоліках та окреслити своєрідну схему педагогічної роботи в конкретному напрямку [2]. Тож саме розроблення критеріїв стало

найбільш відповідальним завданням пошукового етапу нашого дослідження.

Виявлення критеріїв та визначення рівнів удосконалення музичної підготовки студентів хореографії у процесі вивчення предметів «Гра на музичному інструменті», «Основи теорії музики», «Аналіз музики в хореографії» та інших передбачає врахування та осмислення цілей підготовки вчителя хореографії і визначення змісту його професійної діяльності. Для цього ми звернулися до кваліфікаційної характеристики, згідно з якою випускник вищого навчального закладу має знати: основну спеціальну, науково-теоретичну, методичну літературу, основи методики роботи зі шкільним самодіяльним хореографічним колективом. Він також повинен уміти: професійно навчати школярів основ танцювальної майстерності; аналізувати музичні твори, емоційно та образно розповідати дітям про музику і музичні твори; організувати дитячий самодіяльний танцювальний колектив; аналізувати, узагальнювати й використовувати у своїй роботі передовий педагогічний досвід у сфері музично-естетичного виховання школярів, критично оцінювати результати власної педагогічної діяльності, творчо впроваджувати нові методики, програми, ідеї. Майбутній вчитель хореографії набувши у процесі музичної підготовки відповідних музичних знань, творчих здібностей, має бути підготовлений до виконання відповідних виробничих функцій і типових задач.

Надамо характеристику кожному з критеріїв:

1. мотиваційний критерій відображає характер мотивації до занять музикою; формування педагогічної цілеспрямованості; потребу у виконавській та вербальній інтерпретації, потребу у творчості, самореалізації, досягненнях;

2. когнітивний критерій визначає чи володіє студент знаннями, обізнаний у персоналіях видатних діячів музичного мистецтва, має багатий словниковий запас, володіє такими якостями, як спостережливість, творча уява, інтуїція, оригінальність, вмє фантазувати, має розвинену пам'ять, художньо-образне, асоціативне мислення;

3. емоційний критерій передбачає наявність у студента таких якостей, як емоційність, комунікабельність та втілення в життя накреслених цілей у музичній підготовці через такі вольові якості – наполегливість, самостійність та ініціативність;

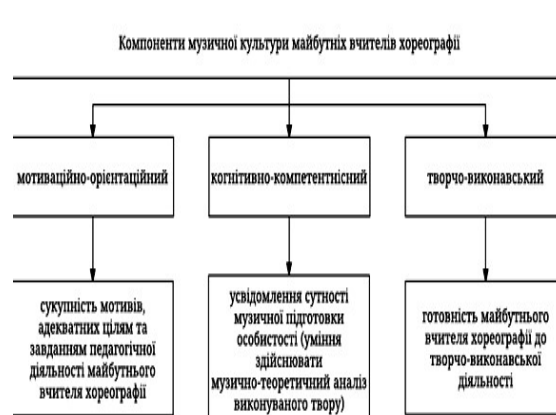
4. поведінковий критерій характеризує удосконалення музичної підготовки та ефективність творчої діяльності, що залежить від того, наскільки студент володіє досвідом творчої діяльності, має відповідні вміння й

навички.

Отже, резюмуючи викладене, зауважимо, що зазначені критерії удосконалення музичної підготовки майбутнього вчителя хореографії оцінюють відповідні структурні компоненти музичної культури, а саме: мотиваційно-орієнтаційний, когнітивно-компетентнісний, творчо-виконавський (мал. 2).

Мотиваційно-орієнтаційний компонент – сукупність мотивів, адекватних цілям та завданням педагогічної діяльності майбутнього вчителя хореографії.

Показниками даного компоненту виступають: мотивація до здобуття музичних занять, творча спрямованість майбутнього вчителя хореографії; інноваційна обізнаність у музичній підготовці, наявність системи спонукань, які зумовлюють активність студента в учінні, стійке прагнення до досягнення успіху у музичній підготовці, прагнення студента застосовувати свої знання у сфері музичної діяльності; пробудження у майбутніх учителів хореографії позитивного ставлення до об'єкта і предмета його музичної діяльності; вироблення навичок аналізу та прагнення до активного вирішення нестандартних педагогічних ситуацій, інтересу до планування та освоєння музичних знань; формування настрою і постійної орієнтації на музичну підготовку.

Мал. 2. Компоненти музичної культури майбутніх учителів хореографії.

Мотиваційно-орієнтаційний компонент виступає основою для структурування основних властивостей і якостей особистості майбутнього вчителя хореографії як фахівця; виконує регулятивну й орієнтовну функцію в процесі музичної підготовки майбутнього вчителя хореографії.

Когнітивно-компетентнісний: усвідомлення сутності музичної підготовки особистості, уміння здійснювати музично-теоретичний аналіз виконуваного твору.

Когнітивна складова визначається пізнавальними процесами і характеризується

обсягом знань (глибина, системність, стійкість), стилем мислення і загальним теоретичним орієнтиром діяльності. Зміст інтелектуальної сфери відкриває для майбутнього вчителя хореографії вільний і варіативний вибір нових знань, нових цілей, цінностей та особистісних смислів.

Знання збагачують авторське бачення проблематики в галузі професійної діяльності вчителя-хореографа у навчально-виховному процесі.

Відповідно, сформованість когнітивного компоненту досліджуваної готовності передбачає володіння майбутнім вчителем хореографії:

1) загально педагогічними знаннями, до яких відносимо: знання з педагогіки; знання з предмету навчання; знання з психології; знання з музики;

2) знання про сутність і специфіку навчально-виховного процесу;

3) знання про особливості і специфіку діяльності інших суб'єктів навчально-виховного процесу;

4) знання про сутність і специфіку навчальної та професійної взаємодії між суб'єктами у навчально-виховному процесі;

Компетентнісна складова визначається знаннями з предмету, вміннями їх застосувати в адекватно відібраному арсеналі методичних процедур та передбачає володіння:

1) знаннями про соціально-філософські проблеми та концепції, що визначають розвиток сучасної освіти, вміння їх використовувати в обґрунтуванні власної професійної діяльності;

2) знаннями сучасних ефективних технологій навчання і вміннями адекватно оцінювати внутрішні та зовнішні умови для їхнього застосування;

3) вміннями використати систему знань когнітивного компоненту у процесі відбору, структурування та конструювання змісту навчального матеріалу і прогнозування результативності від його використання у навчально-виховному процесі;

4) знаннями про структуру навчально-пізнавальної та педагогічної діяльності у навчально-виховному процесі та вміння їх використати у процесі проектування власної діяльності та діяльності інших суб'єктів навчально-виховного процесу.

Творчо-виконавський компонент представляє собою готовність майбутнього вчителя хореографії до творчо-виконавської діяльності.

Серед показників даного компоненту виділимо наступні: розвиток творчих здібностей; розвиток музично-виконавських умінь; міра здатності до художньо-педагогічної комунікації; навички та вміння організувати

професійну діяльність; розуміння мети і завдань діяльності майбутнього вчителя хореографії; ступінь інтересу до творчо-виконавської діяльності, потреба у самовираженні в процесі творчо-виконавської діяльності, характер ставлення до майбутньої професії тощо.

Окреслимо творчо-виконавські вміння, необхідні майбутньому вчителю хореографії: творчо проводити заняття хореографії у відповідності з метою, принципами і завданнями організації навчально-виховної роботи; сформованість загально педагогічних умінь: інтелектуальних, комунікативних, організаторських; наявність педагогічних, музичних та хореографічно-виконавських умінь і навичок, до яких можуть бути віднесені: сформованість музичних знань, відпрацьованість різних видів танцювальної техніки, артистизм, володіння процесом виконання, вміння перетворюватись та передавати художні образи, навички музичної та хореографічної імпровізації.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, запропонована методика удосконалення музичної підготовки майбутніх учителів хореографії є ефективною, дієвою й цілісною, усі її складові мають чітке призначення й перебувають у тісному взаємозв'язку та спрямовані на досягнення мети, а отже, сприяють формуванню основних компонентів музичної культури майбутніх учителів хореографії: мотиваційно-орієнтаційного, когнітивно-компетентнісного, творчо-виконавського, тобто формуванню у майбутніх учителів хореографії сукупності мотивів до здобуття музичних знань, підвищенню інтересу до музичної діяльності, розвитку творчих здібностей та навичок організувати професійну діяльність, підвищенню рівня обсягу музичних знань.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Гуревич Р. С. Теоретичні та методичні основи організації навчання у професійно-технічних закладах: Монографія. / Р. С. Гуревич; наук. ред. С. У. Гончаренко. – К.: Вища школа, 1998. – 50 с.
2. Рудницька О. П. Основи педагогічних досліджень: навч.-метод. посіб. [для студ. вищ. навч. закл., які вивч. дисц. мистецьк. циклу] / О. П. Рудницька, А. Г. Болгарський, Т. Ю. Свистельникова. – К., 1998. – 254 с.
3. Словник іншомовних слів. – М.: Просвещение, 1987. – 241 с.
4. Філіппова Л. Л. Модель формування інформаційної культури майбутніх економістів / Н. Т. Тверезовська, Л. Л. Філіппова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – Вип. 143. – К., 2009. – С. 45–50.

REFERENCES

1. Hurevych, R. S. (1998). *Teoretychni ta metodychni osnovy orhanizatsiyi navchannya u profesiyno-tekhnichnykh zakladakh: [Monohrafiya].* Theoretical and methodical bases of training in vocational [Monograph]. Kyiv.
2. Rudnyts'ka, O. P. (1998). *Osnovy pedahohichnykh doslidzhen: navch.-metod, posib. [dlya stud. vyshch. navch. zakl., yaki vyvch. dysts. mystetsk. tsyklus].* [Foundations of educational scientific: textbook.-a method, posob. [for stud. visch. proc. institu., that vivc. discitis. mystack. cycle]]. Kyiv.
3. *Slovnnyk inshomovnykh sliv.* (1987). [Dictionary of foreign words]. Moscow.
4. Filippova, L. L. (2009). *Model formuvannya informatsiyoi kultury maybutnikh ekonomistiv.*

[Model of formation of information culture of future economists]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ХЕ СЮЕФЕЙ – аспірант Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутнього вчителя музичного мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

HE SUEFEI – postgraduate student of NPU named after N. Drahomanov.

Circle of scientific interests: professional training of future teachers of musical art.

Дата надходження рукопису 19. 04. 2017 р.

УДК: 378+78+37.011.31:37.015.31

ХУА ВЕЙ – аспірант кафедри музичного мистецтва і хореографії Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського
e-mail: 7704304@mail.ru

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. В світі, що постійно змінюється, в час, коли оновлення соціокультурного середовища відбувається швидкоплинно і безперервно, вчитель, особливо в галузі музичної освіти, необхідно має бути мобільним, креативним та творчо реалізованим. Формування потенційних творчих сил особистості є універсальним шляхом позитивного впливу на особистість педагога, на особистість учня, та на всю освітню систему в цілому. Творчість, що визначається в аспекті мислення і в аспекті діяльності, проявляється в створенні оригінальних цінностей, закономірностей, методів дослідження та перетворення світу. Без творчості професійний образ вчителя не є завершеним, без неї неможливо говорити про педагогічну майстерність, адже саме творчий компонент робить діяльність педагога особистісно ціннісною, неповторною, натхненною і унікальною. Це, безперечно, стосується діяльності вчителя музики, адже мистецтво, його духовно-творча природа, виступає як джерело творчого самовираження майбутнього вчителя музики.

Дослідження феномену творчого потенціалу показали його інтегральність, складність і багатогранність, зокрема в

контексті навчання гри на фортепіано майбутнього вчителя музики, що зумовлює обґрунтування і впровадження в навчальну діяльність спеціально створених для його формування педагогічних умов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Феномен творчого потенціалу досліджувався вченими в галузі філософії (Л. Коган, Р. Пономарьова, О. Чаплигін та ін.), психології (М. Гнатко, В. Рибалка, В. Роменець та ін.), педагогіки (П. Кравчук, Н. Посталюк, О. Виговська, В. Лісовська, О. Приходько та ін.). Різні аспекти творчого становлення майбутнього педагога в галузі музичної освіти висвітлюються в наукових працях таких дослідників, як Л. Арчажникова, О. Глузман, С. Науменко, Г. Падалка, О. Рудницька, О. Щолокова та ін. Особливості творчого потенціалу вчителя музики обґрунтовано з точки зору інтеграції педагогічно-методичної, виконавсько-інтерпретаційної та власне музичної творчості (І. Кривохижа); а його формування та розвиток вимагає спеціально створеного середовища (Н. Мартишина).

Мета статті витікає з вищевикладеного і полягає в обґрунтуванні педагогічних умов, організація яких в процесі навчання гри на фортепіано майбутнього вчителя музики